

การประชุมวิชาการ “โลกร้อนบรรเทาได้ หากใส่ใจในพื้นที่ชุ่มน้ำ”

การประชุมวิชาการเนื่องในปีสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ เรื่อง โลกร้อนบรรเทาได้ หากใส่ใจในพื้นที่ชุ่มน้ำ เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2553 มีการอภิปรายการคุกคามของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ โดย ผศ. สำอาง หอมชื่น, ดร.อนุวัฒน์ นทีวัฒนา, ดร.ชวลิต

วิทยานนท์, นายสมศักดิ์สุนทรนวกัทร และ ดร.สนใจหะวานนท์ ซึ่งกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในด้านต่างๆ ได้แก่

ระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้ปริมาณฝนและจำนวนวันที่ฝนตกมีแนวโน้มลดลง ทำให้พื้นที่ที่มีความแห้งแล้ง สภาพดินในพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทำให้สูญเสียความสามารถในการอุ้มน้ำของดิน มีการขยายของวัชพืชที่เติบโตเร็ว เช่น ไมยราบยักษ์ และ

รูปถาชี เติบโตทดแทนพืชประจำถิ่น อุณหภูมิของโลกสูงขึ้น ทำให้น้ำแข็งบริเวณขั้วโลกละลาย ส่งผลให้พื้นที่ชุ่มน้ำลดลงเนื่องจากน้ำท่วม การแก้ไขปัญหาคือ การลดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์

โดยจากการศึกษาพบว่า การปลูกป่าสามารถเพิ่มปริมาณน้ำฝน และ สามารถควบคุมสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ได้

ความหลากหลายทางชีวภาพ เมื่ออุณหภูมิเพิ่มขึ้น 1 องศาเซลเซียส จะส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในทะเลทำให้เกิดปะการังฟอกขาว หรือเมื่อปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ในน้ำเพิ่มขึ้น จะทำให้เกิดความเป็นกรดในน้ำทะเล ทำให้สัตว์ทะเลที่มีโครงสร้างเป็นแคลเซียมคาร์บอเนต โดยเฉพาะแพลงก์ตอนมีการละลายตัว ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ดังกล่าว

จะส่งผลเป็นห่วงโซ่ เนื่องจากปะการังเป็นแหล่งที่อยู่และอนุบาลของสัตว์น้ำวัยอ่อน และแพลงก์ตอนเป็นอาหารของสัตว์น้ำ ทำให้ปริมาณอาหารในห่วงโซ่ลดน้อยลง

จากผลกระทบจากภาวะโลกร้อน ทำให้ปริมาณน้ำในทะเลสูงขึ้น ส่งผลให้อัตราการกัดเซาะชายฝั่งรุนแรงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งในประเทศไทยมีการกัดเซาะชายฝั่งภาคตะวันออกไปถึงภาคใต้

นอกจากนี้ การที่ปริมาณน้ำมีมากหรือน้อยเกิดไปจากสภาพปกติ ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการดำรงชีพและขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำ เช่น เมื่อปริมาณน้ำลดลงจะถูกน้ำทะเลรุกเข้ามาในพื้นที่ ทำให้หอยน้ำจืดไม่สามารถดำรงชีพอยู่ได้หรือปลาที่จะวางไข่ในหน้าแล้ง เมื่อปริมาณน้ำสูงขึ้นตลอดเวลาหรือแล้ง ก็ไม่สามารถแพร่ขยายพันธุ์ได้ ส่งผลให้ประชากรลดลงและการสูญพันธุ์มีแนวโน้มสูงขึ้น

การสร้างเขื่อนส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำบางชนิดสูญพันธุ์มากขึ้น เนื่องจากปลาไม่สามารถเดินทางเพื่อไปวางไข่ได้ นอกจากนี้การที่เกิดภาวะฝนแล้งในบางพื้นที่ เช่น พื้นที่พรุ หากฝนไม่ตกต่อเนื่องเป็นเวลา 3 เดือน จะส่งผลให้มีโอกาสเกิดไฟไหม้พรุสูงขึ้น โดยสรุปเมื่อสัตว์น้ำได้รับผลกระทบจากภาวะโลกร้อน ก็จะส่งผลกระทบต่อมนุษย์ทางด้านอาหารและอาชีพ

วิถีชีวิตชุมชน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลในด้านต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ ปริมาณ

การประชุมวิชาการ “โลกร้อนบรรเทาได้ หากใส่ใจในพื้นที่ชุ่มน้ำ”

น้ำฝน และการแปรปรวนของสภาพอากาศ (ความแห้งแล้ง, พายุ) ส่งผลทำให้ผลผลิตทางเกษตรลดน้อยลง ขาดแคลนน้ำใน

การอุปโภคบริโภค ซึ่งอาจก่อให้เกิดโรคระบาด โดยเฉพาะเมื่ออากาศร้อนขึ้นจะทำให้เกิดโรคมะเร็งเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ เด็กและคนชราจะมีความเสี่ยงเมื่อ

อุณหภูมิเพิ่มสูงขึ้น และมีโอกาสขาดแคลนที่อยู่อาศัยจากภัยธรรมชาติ (การกัดเซาะชายฝั่ง, พายุ) ทำให้ประชาชนมีความจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้ นอกจากนี้ประเทศต้องสูญเสียงบประมาณในการจัดการด้านอาหาร สุขอนามัย และเศรษฐกิจ สังคมเพิ่มมากขึ้น

รศ.ดร.อุทิศ ภูอินทร์ กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้มีการลดลงของพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แก่ การสูญเสียจากธรรมชาติ เช่น จากสภาพภูมิอากาศ (ลมพายุ, อุทกภัย) การเกิดไฟป่า หรือจากการสูญเสียจากมนุษย์ เช่น การพัฒนาโครงการ แนวทางการลดการคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงควรมีการประเมินผลกระทบ

สิ่งแวดล้อมของโครงการ การจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึก และส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านพื้นที่ชุ่มน้ำ

การอภิปราย เรื่อง การฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างเป็นมิตร โดย นายอำมาตย์ สุขธรรมจรัส, นายวรพล ดวงล้อมจันทร์, นายสมชาย สุวรรณชาติ, นายสมศักดิ์ มาดล้าย และ ดร.สุรพล ดวงแข ได้กล่าวถึงความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งอาหาร แหล่งรองรับน้ำ/กักเก็บน้ำ แหล่งขยายพันธุ์และที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต จำเป็นที่ทุกภาคส่วนต้องมีการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างเป็นมิตร

เริ่มจากชุมชน เช่น การดำเนินงานของชุมชนในพื้นที่ตำบลโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้บทเรียนการพัฒนาที่ผ่านมาเป็นบทเรียนในการก่อตั้งเครือข่ายรักษ์อ่าวไทย

ตอนบน เพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างยั่งยืน โดยมีกิจกรรมการตัดตะกอนเลนเพื่อปลูกป่าชายเลน และส่งเสริม

การขยายพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต ส่งผลให้ปัจจุบันมีชนิดและปริมาณของสิ่งมีชีวิตเพิ่มมากขึ้น ในส่วนของกรมทรัพยากรน้ำ มีการจัดทำแผนการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยยึดแนวทางในการป้องกันการบุกรุก การเพิ่มประสิทธิภาพการรองรับน้ำ

ระบายน้ำ และกักเก็บน้ำ การแบ่งเขตพื้นที่ การป้องกันการกัดเซาะพื้นที่ รวมทั้งการรักษาสมดุล

ของระบบนิเวศ โดยตัวอย่างการจัดการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำของสาธารณรัฐเกาหลี เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำอูโป (Upo Wetland) และพื้นที่ชุ่มน้ำจุนาม (Junam Wetland) มีการก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป

